

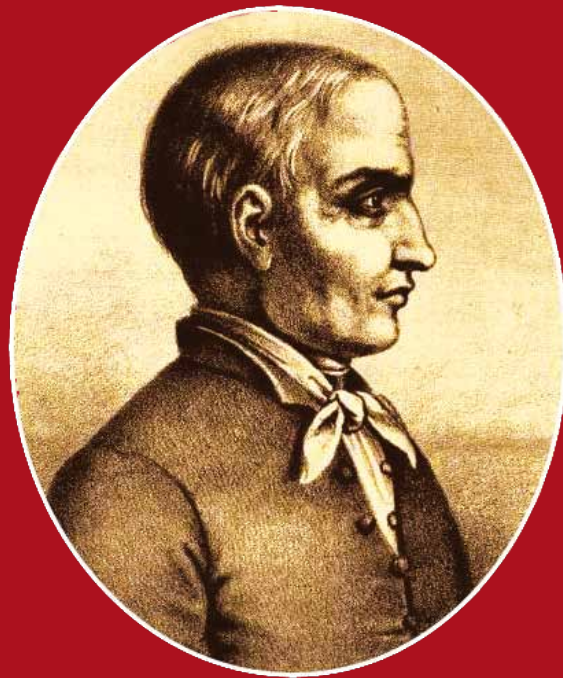
LÁMA CSÖPEL

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR JELENTŐSÉGE ÚJ FÉNYBEN

Kőrösi Csoma Sándor feltárta a buddhizmus szellemisége felé vezető utat az európai műveltség válságát megelőző, és megoldásért nagy érdeklődéssel a buddhizmus felé forduló kortárs nyugati tudós- és művészvilág számára, amely szinte megváltásként fogadta kutatása eredményeit. Ettől kezdve a buddhista szemlélet és gyakorlat egyre növekvő mértékben inspirálta a nyugati szellemiség és kultúra alakulását, és így hat mind a mai napig. Nagyon fontos eredmény volt számunkra eredetünk tisztázása, emellett azonban Kőrösi Csoma Sándor egyetemes kutatói eredménye az, hogy a tibeti, északi buddhizmus felé vezető kaput kitarta a Nyugat számára.

Arthur Schopenhauer, a nagy német filozófus írja:

„Kőrösi Csomát, az állhatatos és fáradhatatlan magyart, aki számos esztendő teltét Tíbetben, és ott is különösképp buddhista kolostorokban azért, hogy a buddhizmus nyelvét és szent iratait tanulmányozza, szerencsétlenségünkre elragadta a halál, éppen amikor kutatásai eredményét kezdte számunkra földolgozni. Azonban nem tagadhatom az örömet, mellyel bevezető beszámolóiban több idézetet is olvashatok magából a Kangyurból, a buddhista kánonból”.

BUDDHISTA MEDITÁCIÓ KÖZPONT

BUDAPEST - TAR

Láma Csöpel

Kőrösi Csoma Sándor
jelentősége
új fényben

Buddhista Meditáció Központ
Budapest - Tar

A Kőrösi Csoma Sándor eltávozásának 175. évfordulója alkalmából rendezett Csoma ünnep alkalmából Taron, a Tara Templomban 2017. április 8-án elhangzott tanítás szerkesztett leirata.

KIADJA

© A Magyarországi Karma Kagyüpa Buddhista Közösség
Technikai szám (SZJA 1%-hoz): 0059

ISBN 978-615-5495-17-5

Buddhista Meditáció Központ – Tar
Karma Ratna Dargye Ling – 3073 Tar (Nógrád megye)

Buddhista Meditáció Központ – Budapest
Karma Dordzse Ling – 1039 Budapest (Csillaghegy),
Hunyadi u. 45.

Karmapa Kulturális és Meditáció Központ – Budapest
Karma Sedrup Dargye Ling – 1082 Budapest, Baross u. 80.

Honlap: www.buddha-tar.hu
E-mail: kagyu.center@gmail.com

Nyomdai munka: VARCOpress | Komárom
Felelős vezető: Varga Csaba ügyvezető

TARTALOMJEGYZÉK

KŐRÖSI CSOMA SÁNDOR

JELENTŐSÉGE ÚJ FÉNYBEN 5

Irodalomjegyzék 51

Szépirodalom 56

Kőrösi Csoma Sándorról fog szólni a mai tanítás. Felidézzük az életét, de elsősorban közösen ünnepeljük őt. Meghívjuk, hogy legyen itt velünk. Ezért állítottuk fel ezt a trónt is, mely egy valóságosan működő dharma trón, ahol a meghívott lámák szoktak helyet foglalni – ma Kőrösi Csoma Sándor ez a meghívott bódhiszattva. Tekintsük úgy, hogy tényleg itt van velünk, Tiszteletreméltó Láma Ngawang Rinpocsével együtt. A fényképük jelöli a személyüket, segít nekünk abban, hogy valóságosan érezzük a jelenlétüket.

Nyilvánvaló, hogy ha meditáció központunk közelebbi múltjára gondolunk, akkor Tiszteletreméltó Láma Ngawang Rinpocse jelenlétét valóban érezhetjük, mert ő alapította a közösségünket, ő indított el mindent, ami ma itt működik. Ő alkotott meg mindent óriási áldással és energiával, csodálatos munkavállalással, ragyogó szeretettel és örömmel, boldogsággal, humorral. Még azt is

megtanította nekünk, hogyan kell tibeti teát főzni, momót és kabszét készíteni. Megtanított nekünk mindent a legelemibb dolgoktól kezdve, egészen addig, hogy hogyan azonosítsuk be a megvilágosodás pillanatát. Megtanította, hogy a megvilágosodás pillanata mindig itt van, csak mi nem vagyunk képesek észrevenni... Nos, nyilvánvaló, hogy ő valószínűleg közöttünk van.

Ez a templom is az ő kezdeményezésére épült – ez is lényeges. Felépült ez a templom, 2011-ben volt az átadása, és Láma Ngawang Rinpoce is éppen 2011-ben távozott el. Ezt a templomot szellemileg föl vállalta még, bár nem volt itt, nem látta soha valójában, de fényképeken igen, és meséltem is róla neki. Ő áprilisban ment el, a templomot pedig júliusban adtuk át.

Ennyire konkrétan itt van Láma Ngawang: a lelkünkben, a bőrünkben, a tudónkban van, mindenhol itt van. A fényképe emlékeztessen bennünket erre. Ő a közelebbi múltnak a jelenvaló bódhiszattvája.

Ha ezen a módon visszagondolunk, megértjük, hogy Kőrösi Csoma is itt van velünk. Bár 175 évvel ezelőtt a parinirvánába, a béke állapotába tért – ami egy szellemi állapot, és a test elhagyásával kezdődik –, de hát mi az a 175 év?! Nem nagy idő.

Szeretném egy fohással bevezetni ezt a beszélgetést. Kövessétek a szívetekkel, a tudatotokkal, a lelketekkel Kőrösi Csoma Sándor dicsőítését.

Tisztelet az élő szent tudás hagyományát fenntartó megvilágosult tanítóknak, akik mindannyiunk javáért számtalan alakot öltve eljöttek és eljönnek közénk, számtalan módon hirdetve a megvilágosodáshoz vezető Belső Ösvényt a lények adottságainak megfelelően, a különböző korokban, a különböző vallások, fajok, kultúrák és egyének nyelvén!

Tisztelet a Megvilágosult szellemű, tiszta és teljes Kőrösi Csoma Sándornak, aki Tibetben, a Belső Ösvény virágzó fellegvárában újrateremtette kapcsolatunkat az ősi tudás élő hagyományával.

A tudás által, mely minden boldogság forrása és minden szenvedéstől szabadít, teljesedjék be minden lény java, e világban és e világon túl!

Nem azért gyűltünk itt össze, hogy emlékezzünk Kőrösi Csomára - hanem azért, hogy ünnepeljük őt. Tiszteletünket fejezzük ki iránta. Manapság mindenki emlékezik, emlékműveket állít. A sztúpára sincs a magyarban más szó, mint emlékmű, pedig a sztúpa nem emlékmű, hanem a tiszteletadásnak egy monumentuma, egy épülete,

sőt mondhatjuk, hogy valójában egy szobor, ami a tiszteletadás kifejezője.

Most pedig szólaljon meg Kőrösi Csoma Sándor saját maga, idézzük fel indíttatását:

„Elhatároztam, hogy elhagyom hazámat, s Keletre jövök, s ahogy csak lehet, biztosítván mindennapi kenyeremet, egész életemet oly tudományoknak szentelem, melyek a jövőben hasznára lehetnek az európai tudós világnak általában, és különös világot vethetnek bizonyos, még homályban lévő adatokra nemzetem történetében”.

Ez egy rendkívül koncentrált kijelentés Kőrösi Csoma részéről, amiben gyakorlatilag minden benne van. Nagyon fontos, hogy ezt megértsük, és ennek alapján helyre tegyük a Kőrösi Csomához való viszonyunkat.

Azt mondja tehát, hogy mindennapi megélhetésének biztosítására is csak annyi energiát szentel, amennyi ahhoz szükséges, hogy eredeti célját képes legyen beteljesíteni. Azt mondja: „...egész életemet oly tudományoknak szentelem, melyek a jövőben hasznára lehetnek az európai tudós világnak általában, s különös világot vethetnek bizonyos, még

homályban lévő adatokra nemzetem történetében”.

Kőrösi a magyarság eredetét, a magyarság rokonságát és eredeti hazáját, őshazáját kereste. Mit mond ő maga erről a fenti bekezdésben? „...világot vethetnek bizonyos, még homályban lévő adatokra nemzetem történetében”. Ő soha nem kételkedett abban, hogy a magyarok szkíta eredetűek. Csak azt mondta, hogy kutassuk ki a részleteket, a még homályban lévő dolgokat e téma körül. Nem bizonyítani akart, hiszen ismerte a valóságot, hanem ki akarta bontani azt a valóságot. Ez igen lényeges.

Van egy másik fontos dolog, amire általában nem figyel senki. Csoma ezt írja: „...egész életemet olyan tudománynak szentelem, melyek a jövőben hasznára lehetnek az európai tudós világnak általában...”. Ez tehát a másik terület, ahol Kőrösi Csoma óriásit alkotott. Később még részletesebben is visszatérünk erre a témára. Mit jelent ez valójában? Hogy ezt megértsük, tudnunk kell, hogy Kőrösi Csoma korának egyik legmagasabb szinten képzett tudósa volt, része volt az európai tudós világnak: tudtak róla, jól ismerték, sőt, nagy elvárásokkal voltak irányában. Kőrösi úgy ment ki Ázsiába, mint egy számon tartott európai tudós, aki az általa kutatott témát illetően birtokában volt korának legújabb, legmodernebb tudásának.

Jelen esetben pedig ez a téma a magyarok eredete. Ezt ne felejtsük el.

Lássunk egy másik idézetet:

„...látván, mennyire különbözzék nemzetünk, mind nyelvére, mind karakterére, mind öltözetére nézve minden más európai nemzetektől, micsoda nagy bizonytalanság uralkodjék az egész tudós világban nemzetünk eredeti lakhelye, elszármazása, régi történetei, nyelvünk más nemzetek nyelvével való atyafisága felett; továbbá: micsoda helytelen vélekedései legyenek a külső íróknak [értsd: külföldi íróknak], akik sem nemzeti nyelvünk természetével, sem a nemzet karakterével és szokásaival eléggé esmeretesek nem lévén, csupán a nevek hasonlatosságából ítélvén akarták megmutatni nemzetünk elszármazását és régibb történeteit”.

A fenti idézet a finnugorizmusra vonatkozik, ami eleve nem magyar tudósoktól származik. Ezt az elméletet az Osztrák-Magyar Monarchiában az osztrákok kezdeményezték politikai okokból. Ezek az emberek nem ismerték a magyar nemzetet, a magyar szokásokat, a magyar habitust, temperamentumot, hagyományokat. Az egyedüli ismeretük az volt,

hogy szótárban láttak magyar szavakat, majd fölfedeztek ehhez hasonló szavakat a finn és a lapp nyelvben, ezért elkezdték kutatni, és kitalálták a finnugor nyelvcsalád fogalmát. Ilyen „tudományos” spekulációra alapult az egész finnugor elmélet, melyet aztán átvettek bizonyos magyar tudósok is.

Erre vonatkoznak Csoma következő szavai:

„...látván, mennyire eltévelyedtenek legyen némely tudós hazánk fiai (jóllehet a nyelv atyafiságát helyesen állítják) [tehát vannak hasonlóságok a finn és a magyar nyelv között], a külső írók tekintete után indulván nemzetünk eredete megítélésében; én, hogy mind tulajdon vágyódásomnak eleget tegyek, mind pedig nemzetemhez való háládatosságomat és szeretetemet megmutassam, számba nem vévén a fáradságot és megtörténhető veszedelmet, azon fáklyánál fogva, melyet Németországban gyújtottam volt meg, elindultam nemzetem eredete felkeresésére”.

Tehát több magyar tudós is átvette az osztrák imperialista érdekből eredő új elméletet. Viszont Csoma maga más véleményen volt, és ezért – egyrészt, hogy a saját vágyódásának eleget tegyen, másrészt, hogy a „nemzetemhez való háládatosságomat és

szeretetemet megmutassam (...), azon fáklyánál fogva, melyet Németországban gyűjtöttem volt meg” – elhatározta, hogy részletesen utánajár ennek a kérdésnek. Ez megint egy lényegi kitétel. Csoma Németországban, Göttingenben tanult. A Göttingeni Egyetem abban az időben Európa élvonalába tartozó oktatási intézmény volt, ahol óriási mennyiségű tudás halmozódott föl, pontosan az orientalisztika – azaz a keletkutatás – tudományában. Ez a tudományág éppen abban az időben kezdett fejlődni. Professzorai valódi szaktekintélyek voltak, akik a keletkutatás élvonalát képviselték. Ezen az egyetemen született meg a tudás, a „fáklya”, a fény, amely bevilágította Csoma útját. Tehát a tudás, mely Németországban született meg, elvezette őt Ázsiába.

Sajnos manapság azt próbálják elhithetni velünk, hogy Kőrösi Csoma álmodozó volt. Ez nem így van. Kőrösi Csoma korának egyik legképzettebb tudósa volt a keletkutatás területén, és korának legképzettebb tudósaitól tanult. Tényleges, valódi tudással rendelkezett.

Ezt írja Csoma:

„Így ér véget majd küldetésem, ha egyszer be tudom bizonyítani, hogy ellentétben a finn-magyar

elmélet mellett kardoskodók megnyilatkozásaival, a magyar nép igenis Attila népe”.

Azt, hogy honnan származunk, mindenki tudta abban az időben, ám bejött egy kis zavar - nevezük így -, és ezt tisztázandó Kőrösi Csoma Sándor anyagot szándékozott gyűjteni Ázsiában, amely anyag részletekkel szolgál ahhoz, hogy alátámassza ezt a szemléletet. Kutatásának célja tehát nem a magyarok eredetének megtalálása volt, hanem a magyarok eredetének részletes alátámasztása, kifejtése.

Kőrösi Csoma Sándor 1784. március 27-én született és 1842. április 11-én, 175 évvel ezelőtt távozott a béke állapotába. Ki volt ő? Az őshaza kutatója, nagy nyelvtudós, a tibetológia tudományának megalapítója, a nyugati világ megvilágosultja, és a külföldi szerzetes, ahogyan a tibetiek hívták. Ez mind ő volt.

Láma Ngawang, közösségünk megalapítója, aki nagyon tisztelte Kőrösi Csomát, a következőt mondta róla:

„Amint az összes eddig élt tibeti ember közül kiemelkedik Milarepa a szent életű jögi alakja,

úgy emelkedik ki az összes eddig élt magyar közül a szentéletű magyar bódhiszattva Kőrösi Csoma Sándor alakja”.

Ezt mondta nekünk Láma Ngawang Rinpocse. Hogy ki volt Milarepa? Milarepa egy olyan név, amit minden tibeti ismer, szeret, imád, büszke rá. Hasonlóképpen, Kőrösi Csoma Sándor az, aki megtestesíti a magyar lelket és mindent, amire büszkék lehetünk mi magyarok. Ma még, ha eszünkben jut a magyarság, sok mindenre gondolunk, de Kőrösi Csoma Sándor sajnos nem jut eszünkbe. Mostantól legyen másképp, jusson először eszünkbe Kőrösi Csoma Sándor, ahogy a tibetieknek eszébe jut Milarepa.

Ejtsünk egy pár szót Kőrösi Csoma életéről:

Csoma Sándor a háromszéki Kőrösön, egy határőrszolgálatot végző kismemesi család gyermekeként látta meg a napvilágot. Élete végéig tartó tanulmányait szülőfalujában kezdte meg, majd édesapja a messzi Nagyenyedre, a Bethlen Kollégiumba íratta őt. Édesapja egészen a messzi iskoláig kísérte gyalogosan. Csoma a híres intézményben tandíjmentesen ülhetett az iskolapadba, oktatásáért fizikai munkával fizetett, miközben a tehetősebb tanulók

mellett szolgadiákként vagy tanítóként biztosította megélhetését. Nagyon hamar kitűnt, hogy rendkívüli képességű gyerek, és ezért megengedték neki, hogy ilyen módon látogassa az iskolát, illetve így lakjon a kollégiumban.

A gyermek, majd fiatalember 1799-től több mint másfél évtizeden át maradt Nagyenyeden, ahol a latin illetve az ógörög mellett a francia és a német nyelvet is elsajátította, a hétéves „akadémiai” képzés során pedig filozófiát és teológiát is tanult. Ez egy hosszú képzés volt – mondjuk így: általános és középiskola. Tudása elismeréseképpen elnyerte az úgynevezett „hercegi ösztöndíjat”, tanári állást kapott az alsóbb osztályokban. Sokan úgy vélik, hogy a nagyenyedi évek alatt ismerkedett meg a magyarok eredetére vonatkozó elméletekkel, kíváncsisága pedig csak fokozódott, mialatt 1816–18 között angol ösztöndíjas hallgatója volt kora egyik legtekintélyesebb tudományos intézményének, a Göttingeni Egyetemnek. Ott két tanára is ösztönözte a magyarok eredetének kutatására. Egyikük az orientalisztika akkori egyik legnagyobb szak tekintélye, Johann Gottfried Eichhorn professzor volt, Csoma legfőbb tanítója, akinek a tanítványaként Csoma keletkutatással foglalkozott. Ebben az időben az orientalisztika új tudomány volt.

Eichhorn ennek volt a művelője, másrészt bibliakutató is volt, ami szintén egy új tudománynak számított. Addig a Bibliát csak olvasták és értelmezték, de nem kutatták.

Csoma másik meghatározó tanára az antropológia megalapítója, Blumenbach professzor volt. Kőrösi Blumenbach professzor révén tette magáévá az ujjur elméletet. A professzor irányította rá a figyelmét arra, hogy a magyarok valószínűleg a kínai évkönyvekben sokat szereplő ujjuroktól származnak. Ő volt az is, aki arra biztatta tanítványát, keresse fel a magyarságnak ezt a feltételezett őstörzsét és eredeti hazájukat. Azóta a napjainkban végzett genetikai kutatások bebizonyították, hogy az ujjurokat valóban a legközelebbi rokonaink között tarthatjuk számon.

Csoma tehát kora vezető egyetemén, szaktekintélyek tanítványaként benne volt az akkori európai értelmiségi, tudós világ fő áramában. Az egyetem nem abból áll, mint a gimnázium – és különösen így volt ez abban az időben –, ahol az ember bemagol dolgokat. Az egyetemen már egész másról van szó: ott az ember belekerül egy szellemiségbe.

Az egyetemen Csoma már 13 nyelven írt és olvasott, és 19 nyelvet tudott, mikor eltávozott a

testéből. Többek között arabul és törökül is megtanult kiváló professzoraitól, majd 1818-ban visszatért Nagyenyedre, hogy az Eichhorntól kapott információk nyomán megtervezze közép-ázsiai kutatóútját. Ahogy már említettük, Csoma célja nem csak a magyar őshaza megtalálása volt, hanem a magyarok rokonainak tekintett hunok ázsiai őstörténetének kutatása, tisztázása is. Csoma tehát tudós volt, aki nagy ambíciókkal és valóban nagy látomással indult el. Ő maga írja a következőt:

„Ázsiai utazásom tárgya: kikutatni a magyarok első településhelyeit. Összegyűjteni történelmi tetteinket, megfigyelni a hasonlóságot, ami több keleti nyelv és a mi anyanyelvünk között van”.

Ez egyetlen embernek bizony óriási feladat, de szerencsére azóta a nyomában járva kutatók nemzedékei foglalkoztak és foglalkoznak ma is ezzel a témakörrel, és ennek köszönhetően egyre több tudás áll rendelkezésünkre.

Giuseppe Tucci, a tibeti buddhizmus nagy kutatója írja Csomáról a következőt:

„A nagyenyedi Bethlen Kollégiumban, majd a göttingai egyetemen töltött esztendőök nem múltak el haszontalanul. Itt lett természetévé a szabatoságra törekvés, az elképzelt és a valóságos közti szigorú különbségtétel és az idegenkedés minden délibábos szórokonítástól és gyökfejtéstől, melyben a XVIII. század végi erudíció annyira termékeny volt. A jó vezetés alatt végzett klasszikus tanulmányok fegyelme kristálytiszta eszmélkedésre nevelte, a gondolatok és történések architektúrájának világos vonalú, szépítgetések nélküli rekonstruálására, a lényeges eszméknek a maguk elementáris mezítelenségében való felfedezésére. Valósággal személytelenné tudott válni, minden igyekezetét arra fordítva, hogy szellemének tiszta tükrében a vizsgált dolgok látomása torzítás nélkül verődjék vissza”.

Óriási dolog, amit Csoma már egyetemi éve alatt megvalósított – gyakorlatilag a buddhista meditáció is erről szólna: az ember meztelenítse le a tudatát mindenféle illúziótól és téveszmétől, hogy a valóságot tisztán, világosan láthassa. Nyilvánvalóan hasonló szellemi diszciplína uralkodott ezen az egyetemen. Mi a tudat lemeztelenítését meditáció segítségével próbáljuk végezni, de Tibetben megvan az a hagyomány, melyben logika és

logikus érvelés segítségével dolgozik a gyakorló a tudatával, hogy minden sallangtól, minden olyan tudati szokástól megszabaduljunk, amelyek megakadályozzák a valóság tiszta és tényszerű észlelését. Ahogy Tucci fent írja, Csoma ezt az iskolát már a nyugati iskolai évei alatt kijárta. Tucci így folytatja:

„Ez Körösi Csoma munkásságának leglényegesebb jellemvonása, ebben gyökerezik időtálló ereje, innen van, hogy olyan egészként áll előttünk, amelyben minden rész szükséges és biztos, semmi sem esetleges vagy önkényes. Az utána végzett kutatások kiegészítették, gazdagították tudásunkat, de az ő eredményeit jóformán soha nem helyesbítették vagy másították meg”.

Tehát ilyen komoly szellemi fölkészültséggel rendelkezett Csoma. Egy ténylegesen kiművelt elme volt. Valószínű, hogy manapság ezt a Tucci-idézetet nem ismerik, mert Csomát álmodozóként tartják számon, ám a fentiek ismeretében többé nem tekinthetünk rá ezen a módon.

Csoma 1819 őszén visszatért Erdélybe, majd egy ideiglenes határátlépő engedéllyel novemberben

örökre elhagyta Magyarországot. Akkoriban Erdély még Magyarországhoz tartozott. A vakmerő tudós 1825 elején megírta önéletrajzának tanúsága szerint eredeti célja az volt, hogy Moszkván keresztül eljusson Kínába, majd az északi úton az ujgur földre. Először Bukarestbe ment, onnan pedig Philippopoliszon – a mai Plovdivon – át Konstantinápolyba akart eljutni, ám a városban dúló pestisjárvány miatt kénytelen volt erről letenni. Énoszban hajóra szállt, majd Egyiptomba utazott, de a gyilkos kór, a pestis a Nílus völgyében is felütötte a fejét. Ezt követően Szíriában lépett partra, majd Moszul városán át Bagdadba, onnan pedig Teheránba ment, ahol az angol nagykövetségének védelme alatt a perzsa nyelvet is elsajátította. 1821 tavaszán úgy döntött, hogy hátrahagyja iratait, és álöltözetben indul tovább kelet felé. Terveit azonban az afgán hegyvidéken dúló háború ismét keresztülhúzta. Buhara helyett egy délre tartó karavánnal Kabulba, Afganisztán fővárosába, majd a mai Pakisztánban lévő Lahore városába jutott. Tudvalevő, hogy Teheránig európaiként, európai öltözetben ment – főleg gyalog, néha hajón –, majd átöltözött vándorló muszlim dervis ruhába, és attól kezdve ő volt Szkander bég. Alexanderből lett a Szkander, a bég pedig a címe volt.

Csoma abban bízott, hogy a háborús zónát megkerülve eljuthat a magyarok rokonainak tartott ujugrok földjére, ezért Pandzsáb tartományba ment, majd elindult Kasmír felé, azonban a Ladakhi Királyság határáról kénytelen volt visszafordulni. Ismét Kasmír felől szeretett volna Közép-Ázsiába jutni, de ott is akadályba ütközött. Mégis sorsdöntő jelentőségű volt számára ez az utazás, ugyanis Kasmír hegyei között találkozott William Moorcroft-tal, egy érdekes angol emberrel, aki lótenyésztőből lett utazó, majd kém - egy kalandor volt a brit titkosszolgálatnál. Moorcroft keltette fel Csoma érdeklődését az akkor még terra incognitának számító Tibet iránt. Szerencséje volt, hogy ebben az időben Ladakh a harcias szikhektől való félelmében erősen hajlott a brit védnökség elfogadására. Moorcroft tudta, hogy az angol kémiszolgálat Szimlában sok munkát adhat egy olyan tudós nyelvésznek, mint Csoma. Többek között szükség volt valakire, aki az orosz és egyéb nyelvű elkobzott leveleket lefordítja, így a terjeszkedni vágyó európaiaknak kapóra jött a furcsa magyar tudós érkezése. Az úgynevezett nagy játszma teljes lendületben folyt ekkor, és minthogy az angolok híján voltak a tibetiül tudóknak, Moorcroft és a Kelet-indiai Társaság

fizetséget ajánlott Csomának a tibeti szótár elkészítéséért. A tibeti nyelvnek az egyetlen, akkor létező európai szótára az igen sok hiányossággal bíró *Alfabeto tibetano* volt 1762-ből.

Mi volt ez a „nagy játszma”, mely ebben az időben zajlott? Kritikus volt a helyzet ezen a területen. A brit korona és az orosz cár is terjeszkedni akart a térségben. A politikai törekvés szerint Afganisztánból egy semleges övezetet akartak létrehozni, tiszteletben tartva azt, hogy attól északra van a cár területe, délre pedig az angol király érdekeltsége. Afganisztán tehát e két birodalom ütközőzónája volt akkoriban. Óriási politikai manőverek zajlottak, ezt nevezték a „nagy játszmának”, „big game”-nek. Az angolok teljes erővel azon voltak, hogy megnyerjék ezt a játszmát, ezért szükségük volt az olyan emberekre, mint Csoma, akinek sokat számított a nyelvtudása. Ahhoz pedig, hogy Csoma bejusson Belső-Ázsiába, át kellett volna mennie Iránon, Afganisztánon és Türkmenisztánon. Az is igaz, hogy az angolok mindenkiben kémeket láttak, sokáig Csomában is, ezért nagyon nehezen vették pártfogásukba.

Ebben az időben nagyon érdekes dolgok történtek a térségben. Moorcroft aközé a maroknyi brit imperialista közé tartozott, akik a Kelet-indiai

Kereskedelmi Társasággal álltak kapcsolatban. Teljes körű gyarmatosítási folyamat zajlott, ahol a Kereskedelmi Társaság az egész térséget – az egész piacot, a kereskedelmet – angol érdekszférába akarta vonni, tehát valójában nem is maga az angol korona állt e mögött, hanem a Kereskedelmi Társaság. Ez nagyon hasonlít a mai helyzethez. Mondhatjuk, hogy ez volt a globalizmus elődje: a bankok, a kereskedők és az üzleti érdekek álltak minden mögött. Ebben az esetben a Kelet-indiai Társaság állt a politika mögött. Sok olyan fiatal angol volt a Kelet-indiai Társaságban, mint a kém és ügynök Moorcroft – angol imperialista kalandorok és katonatisztek, akik kitűntek a nyelvészet és a régészet területén, és nem tartoztak azok közé a kolonialisták közé, akik az árnyékban szürcsölték teájukat. Ők inkább a dzsungelekben kóboroltak és kutakodtak. Tudvalevően nagyon sok minden köszönhető nekik, például az indiai régészet eredményei. Ezek az angol imperialista kalandorok és katonatisztek kezdték el kiásni Indiában a buddhista emlékeket. Például mindenki ismeri a gyönyörű, nagy Mahabodhi Templomot Bodh Gayában. Sztúpának is hívják, bár a sztúpa csak a tetején van. A templom több mint 40 méter magas, de csak a csúcsa látszott ki a homokból, ami teljesen betemette,

miután a buddhizmus ezer évvel azt megelőzően eltűnt Indiából.

Moorcroft közvetítésének hála, Csoma számos ajánlólevelet kapott, így 1823-ban a zanglai kolostorba utazhatott, ahol Szangye Puncog lámától elsajátította a tibeti nyelvet, megismerte a tibeti buddhista irodalmat, és mélyreható tanulmányokat végzett a buddhizmus szellemiségében. 16 hónapon át dolgozott mestere segítségével a helyi lámák aszketikus életmódját követve, nehéz körülmények között, aminek eredményeképpen megszületett egy 30.000 tételből álló szójegyzék, az első tibeti szótár alapja. Csomának három mestere volt, mindhárman tanult lámák: Szangye Puncog, Cültrim Gyaco és Kunga Csöleg – akik teljesen elfogadták őt, politikailag is. Ezt azért fontos kiemelni, mert tudjuk, hogy a lámáknak politikai érdekeltségeik is voltak, továbbá nekik kellett foglalkozni az ottani közösséggel is. Csomát úgy kezelték, mint egy külföldi szerzetest: Szangye Puncoggal egy szobában laktak, és csak a tibeti tanulmányokkal foglalkoztak.

Érdekes, hogy a tibeti-angol szótárnak van egy angol és egy tibeti címlapja is. Az angol címlap sablonos szerkezetű – szerző stb. –, de ha a tibeti címlapot megnézzük, érdekes dolgot tudunk meg:

„A mester, Szangye Puncog útmutatásai mellett a tanítvány, Kőrösi Csoma Sándor állította össze a szótárt.”

Csoma tehát Szangye Puncogot a mesterének tekintette, mesterként és tanítványként tünteti fel magukat, ami magáért beszél: nem idegen tudós lámának nevezi Szangye Puncogot, aki segített neki, hanem Szangye Puncog a mester, és az ő útmutatása mellett a tanítvány, Kőrösi Csoma Sándor végezte el a munkát. Ez valójában egy hitvallás, amit az emberek nem olvasnak el és nem értenek, hiszen csak az angol címlapot olvassák.

Abban az időben, európai szemmel nézve ez furcsa lehetett, mert például, ha Európába jött volna egy buddhista ember, és egy európai kolostorban akart volna tanulni, egyáltalán nem biztos, hogy olyan fogadtatásban lett volna része, mint Csomának volt Tibetben.

A buddhizmusban a belső út a fontos; nem az, hogy milyen vallású vagy, hanem az, hogy milyen a belső minőség, amit a lámák tökéletesen megláttak Csomában, és nagyon komolyan segítették a munkáját – tanították őt, könyveket is írtak, összefoglaló műveket a buddhista tanítások egyes területeiről, amiket átadtak Csomának,

hogy abból alapvető tudásra tegyen szert. Cültrim Gyaco láma, Csoma egyik mestere is írt Csomának egy könyvet. A könyve végére a következő jegyzetet írta:

„A töretlen kitartású és a tudományokban felmutatott éleselméjűségében a kitárult égbolthoz hasonló rúmi, [ami azt jelenti európai] Szkander bég a keleti égtáj nagy óceánjától a jázminvirág pompájában ékes Felső-Tibetig nem egyedüli önös érdeke, hanem minden ember üdve végett a Tan felkutatásán fáradozván alighogy Zanglába érkezett, a múltban megfogalmazott kívánságai ereje által tudomást szerzett rólam, s Zanglából Mangjul tartomány földi helytartójának, a tankirálynak dicső székhelyéről a buddhista diskurzusokra vonatkozó kérdéseit kérlelő szóval és becses ajándékokkal kísérve küldte el nekem”.

Nagyon fontos a „töretlen kitartású és a tudományokban felmutatott éleselméjűségében a kitárult égbolthoz hasonló” meghatározás. Fölismerték óriási képességeit, végtelen adottságait, éleselméjűségét, azt, hogy nem egyedül önös érdeke vezérli, hanem minden ember üdve végett fáradozik a tan felkutatásán. Tehát ő már ténylegesen egy

bódhiszattva motivációval rendelkező ember, aki nem a saját tudományos karrierjének az előmozdítását, nem is a megélhetésének a biztosítását, hanem az egész világ érdekében az emberiség javát szolgálva, az emberiség javát szolgálni akarással indult keletre, ami maga a bódhiszattva motiváció. Ezt a lámák tehát fölismerték Csomában, tökéletesen elfogadták őt, nagyra értékelték, és érdemben foglalkoztak vele. Cültrim Gyaco láma írta:

„...én Cültrim Gyaco tudor, a Tripitaka és a Négy Tantra ismerője, aki magamat csak Dumkhennek (Füvek Tudójának) nevezem, Napfényes Föld lakhelyemen a kedvező idő birtokában összeállítottam a kérdésekre válaszoló könyvet, amely 'A tanrendszerek Tengerére hatoló hajó' címet viseli”.

Ehhez írja Giuseppe Tucci, a tibeti buddhizmus nagy kutatója:

„Csoma attól a pillanattól kezdve, hogy a tibeti buddhizmussal érintkezésbe lépett, tiszta meggyőződésből anélkül, hogy erre külön nyilvános fogadalom kötelezte volna, a lámák askétikus életmódját követte”.

Tehát Csoma ugyanúgy élt, mint a lámák a kolostorban.

„Magas hegyekben épült remetekunyhókban, eredeti szövegekben tanulmányozta az ősi bölcsesség alaptételeit. A tibeti buddhizmus legalaposabb ismerői közé tartozott, és fáradhatatlanul dolgozott a Buddhista Kánon alapvető feltárásán”.

Ez is egy óriási dolog. A buddhista kánon, amiről itt szó van, egy 100 kötetes szöveggyűjtemény, mely 50 centiméter hosszúságú kötetekből áll. Ezt a 100 kötetet Csoma magyar létére végigolvasta és kijegyzetelte: részletes ismertetőt írt minden lapról. Ez ma is megvan a Tudományos Akadémia könyvtárában; ez a jegyzet nyomtatásban is megjelent. Ilyen munkát rajta kívül sem nyugati sem keleti ember még nem végzett el.

Mi is ez a tibeti buddhista kánon? Ez Buddha saját szavait tartalmazza. Amikor Buddha tanított, nem írt le semmit, szóban tanított. Viszont abban az időben a nagyszámú tanítványainak olyan elméleti képességeik voltak, hogy szó szerint emlékeztek a hosszú tanításokra. Miután Buddha eltávozott a földi létből, a tanítványok összegyűltek és emlékezetből leírták Buddha tanításait az utókor

számára. Buddhának volt egy nagyon közeli tanítványa, Ananda, akit Buddha azzal bízott meg, hogy tanításainál mindig legyen jelen: ha Ananda nem volt ott, akkor Buddha nem tanított. Megvárta, amíg Ananda megérkezik, aki így mindig szem- és fültanúja volt Buddha tanításainak, ezért ő volt az, aki felügyelte azt az óriási munkát, melynek során Buddha tanításait ebben a 100 kötetben leírták. A szövegeket Ananda hitelesítette, elismerve, hogy az emlékezetből összeszedett szavak tényleg Buddha szavai voltak. Ha Ananda nem hitelesítette, akkor az nem Buddhától származott. Ilyen óriási szellemi képességekkel rendelkeztek a tanítványok, és így született meg ez a buddhista kánon, amit Kőrösi Csoma Sándor teljes egészében áttanulmányozott és lapról-lapra kijegyzetelt.

Hét év alatt Csoma egyrészt megtanult tibetiül, másrészt pedig a tibeti buddhizmus tudósává és gyakorlójává vált, amihez nem volt szükség arra, hogy lemondjon a régi vallásáról és áttérjen a buddhista vallásra: őt mindenki „nyugati szerzetesként” tisztelte. Annak, hogy melyik vallás szerzetese volt, nem volt semmi jelentősége. A lényeg csak az volt, hogy szellemi dolgok iránt érdeklődő, kiemelkedő képességekkel, nagyszerű emberi tulajdonságokkal, fegyellemmel, tudással, elhivatottsággal, motivációval

rendelkező személy volt, aki az egész világ szolgálatában állt. Ezek olyan egyetemes tulajdonságok, amelyek előtt a buddhisták meghajoltak. Ezt fontos megérteni, mert sokan azon vitatkoznak, hogy Csoma soha nem lett buddhista, megtartotta protestáns vallását, pap is lehetett volna, mivel keresztény teológiai képzésben részesült. Valóban nem mondott le soha a protestáns vallásáról, de ez nem zárta ki azt, hogy száz százalékosan gyakorolja a buddhizmus belső ösvényét.

Figyelemre méltó, hogy az említett tibeti-angol szótár tibeti címlapján egy ajánlást is megfogalmaztak:

„A dharma adásának beteljesítése végett kiadtuk...”.

Mit jelent ez? Az adás a buddhizmusban bódhiszattva tevékenység, az egyik paramita, a nagylelkű adás gyakorlása. Ennek a legmagasabb formája a dharma adása. A szótárt pedig a dharma adásának beteljesítése, az adás paramita beteljesítése végett nyomtatták ki. Ez mind azt mutatja, hogy Csoma önmagára buddhista gyakorlóként tekintett.

Csoma fáradhatatlanul dolgozott a buddhista kánon alapvető feltárásán. E munkája révén a tibeti buddhizmus ama nagy alakjai mögé sorakozik fel, akik a kánon átmentésén, fordításán és rendszerezésén dolgoztak. Ezt nem végezte bárki, még a tibeti tudósok közül sem. Tucci, a nagy olasz tudós írja:

„A tudományos kutatások hőse volt, aki aszketikus egzaktsággal élte a szent lámákéhoz hasonló, tudományért küzdő életét akkor is, amikor a kolostoroktól távol oly emberek közé jutott, akik minderről semmit sem tudtak. Nem evett húst, s étele a tibeti lámák szokásos teája és főtt rizs volt”.

És nyilván campá. Tibeti tea, campá és rizs.

„Szegénységben élt és csak arra tartott igényt, amire feltétlenül szüksége volt. A szellemi függetlenségnek és az igazságos megítélésnek következetes védelmezője volt. Nem vett magához részegítő italokat, izgató vagy bódító szereket. Aszketikus ülésben, lábait keresztbe rakva, kezeit ölébe süllyesztve, törzsét kiegyenesítve, könyveitől környékezve gyakorolta az elmélkedést.”

Csoma - általunk nem ismert okokból - 1824-ben arra kényszerült, hogy elhagyja a zanglai kolostort, miután pedig Szangye Puncog láma - ígéretével ellentétben - nem követte őt, Szabáthu városába ment, és jelentkezett az ottani brit helyőrségnél, ahol kellemetlen meglepetésben volt része: az angolok bizalmatlanul fogadták, és hosszú ideig kutatták, hogy kémkedett-e a szikhek vagy az oroszok számára. A magyar nyelvtudós végül meggyőzte kutatásai hasznosságáról a briteket, akik ezután 50 rúpia havi ellátást biztosítottak számára, és elindították második tibeti útjára.

1826-ban Csoma Tethában, a phuktali lámakolostorban, majd 1827 és 1830 között Kanamban tanult és kutatott. Ez idő alatt végezte el azt az óriási munkát, melynek során megalkotta az első tibeti-angol szótárt, rendszerezte a tibeti nyelvtant, és elkészítette a buddhizmus műszavainak angol gyűjteményét.

A következő idézet is Giuseppe Tucci-tól származik:

„A buddhizmus (...) spirituális jelentését nem lehet egyszerűen a könyvekből kiolvasni. Mélységei nem férnek bele a betű holt jelképébe, legfontosabb titkainak részesévé csak a lélek teljes odaadása

által, s nem az értelem következtetései révén válhatunk. A buddhizmus megértésének egyetlen útja van, az, amelyet Csoma nyitott meg előttünk.

Példájával arra tanított, hogy ott kell élni a kolostorokban, hallgatni a nagy mestereket s szemtől-szemben látni, hogyan valósulnak meg bennük és a tömegekben a buddhizmus örök elvei.

Amikor Zangla és Kanam magányát elhagyta, Csoma sokkal többet tudott, mint a tibeti nyelvet. Csodálatos munkabíráásával rövid néhány év alatt megtette a legnagyobb tibeti buddhista egyetemek doktorai számára előírt teológiai tanulmányok útját”.

Lényeges tehát, hogy Csoma képzett buddhista tudóssá vált, tudása vetekedett a tibeti mesterek tudásával.

Csoma nagyon sok művet lefordított, és összefoglaló tanulmányokat írt a buddhista tanítások különböző területeiről. Nézzünk ízelítőként néhány szemelvényt, melyben Csoma maga vall a buddhizmusról. Ezt mondja például:

„Fölhozom e példákat, hogy a tudós világ kíváncsiságát fölébresszem a végből, hogy tanulmányozzák a régi buddhizmus érdemeit, és tiszteljék

azon vallást, amelynek sarokköve ugyanazon erkölcsi tanokból áll, mint a mi hitünké, tudniillik a felebaráti szeretetből.

A buddhista kánonban olvashatjuk:

*‘Halljátok mindnyájan ezen törvényt,
S ha hallottátok el ne felejtsetek:
A mit én magamnak nem kívánok,
Soha azt másnak nem teendem.’*

A buddhizmus szent könyvei ‘...oly művek, melyek minden országban hathatósan előmozdítani képesek az általános jólétet, nemesíteni a szívet, felvilágosítani az értelmet s ösztönt nyújtani a szorgalomra’.”

1830-ban a Bengáli Ázsiai Társaság Kalkuttába hívta Csomát, ahol az angolok megbízására a Társaság könyvtárosa lett: az intézet számára küldött tibeti könyveket tanulmányozta, és rendszerezte a szótárait. Az angoloktól kapta a fizetését, ami azt bizonyítja, hogy nagy megbecsülésben volt része. Az angol *Asiatica Research* című folyóiratban publikált, ami azután elérte Európát, ahol olvasták és nem csak hogy olvasták, hanem óriási szomjússággal itták is ezeknek a szavait. 1834-ben adatta

ki nyomtatásban élete fő művét, a tibeti nyelv szótárát, melyből 25 példányt Magyarországra is elküldött, a Kalkuttába érkező adományokat pedig visszajuttatta a nagyenyedi diákok részére. Bár a Nyugat jobban ismerte Csomát, 1833-ban a Magyar Tudós Társaság is elismerte munkásságát: levelező tagjainak sorába választották.

Az ekkor már Európa-szerte ismert és elismert kutató 1835-től a szanszkrit tanulmányozásába fogott. A csaknem húsz nyelvet ismerő tudóst ezekben az években ismerte meg Schöffl Ágoston festőművész, aki az egyetlen hiteles Kőrösi Csoma Sándor portré készítője lett. Az ő rajzáról készült az ismert nyomat. Schöffl beszámolója szerint ekkor már szinte remeteként élt feljegyzései között. Bezárkózott a Bengáli Ázsiai Társaság által részére biztosított szobába, a kulcsot pedig odaadta a portásnak, hogy ne tudjon kimenni onnan. Csak a tanulmányoknak élt.

Négy év könyvtárosi munka után, 1842 elején mégis felébredt benne régi küldetésének tudata, és úgy döntött, hogy a Kína északi részén élő ujugrokhoz utazik, akiket már a kortárs tudósok nagy része is a magyarokkal rokon népnek tartott. 1842 áprilisában Dardzsiling városáig jutott, ám a mocsaras tájon szerzett betegsége hamarosan betegségbe

kényszerítette, és e hónap 11-én kioltotta életét. Nem magányosan halt meg, egy angol orvos, dr. Campbell ült az ágya mellett, aki a következőt mondta:

„Tökéletes nyugalomban hagyta el a földi létet és lépett be a béke állapotába”.

Az, hogy haláltusa és bármiféle nehézség nélkül, tökéletes lelki nyugalomban hunyt el, fontos ismérve annak, hogy valaki a béke állapotába lépett.

A Himalája lábánál eltemetett Kőrösi Csoma Sándor személyében az egyik legjelentősebb magyar tudós távozott a földi világból, aki eredetileg azért indult Keletre, hogy megtalálja őseinket. Ezt a tervét testi valójában ugyan nem tudta megvalósítani, ám munkáját – az ő példamutatásával és ösztönzésével – bevégezték az őt követő kutatók nemzedékei. A munka, amit ő elkezdett – bár soha nem fejezhető be –, óriási tudást halmozott fel őseink kultúrájáról és egész létezéséről: ténylegesen bebizonyosodott a keleti hovatartozásunk kulturálisan és azóta genetikailag is – ehhez manapság már nem fér kétség.

Ez az egyik ág, melyet Kőrösi Csomával kapcsolatban meg kellett ismernünk.

Mi a másik ág, amit említettünk? Csoma feltárta a buddhizmus szellemisége felé vezető utat az európai műveltség válságát megelőző, és megoldásért hatalmas érdeklődéssel a buddhizmus felé forduló kortárs nyugati tudós- és művészvilág számára, akik szinte megváltásként fogadták. Ettől kezdve a buddhista szemlélet és gyakorlat egyre növekvő mértékben inspirálta a nyugati szellemiségű kultúra alakulását, és így hat mind a mai napig. Nagyon fontos eredmény volt számunkra eredetünk tisztázása, azonban Kőrösi Csoma Sándor, ha lehet, még nagyobb, egyetemes kutatói eredménye az, hogy a tibeti, északi buddhizmus felé vezető kaput kitérte a Nyugat számára.

Kőrösi Csoma kortársa volt Arthur Schopenhauer, a nagy német filozófus, korának vezető tudósa, aki az egyik könyvében ezt írja:

„Kőrösi Csomát, az állhatatos és fáradhatatlan magyart, aki számos esztendő-t töltött Tibetben, és ott is különösképp buddhista kolostorokban azért, hogy a buddhizmus nyelvét és szent iratait tanulmányozza, szerencsétlenségünkre elragadta a halál, éppen amikor kutatásai eredményét kezdte számunkra földolgozni”.

Mit mutat ez? Azt, hogy milyen érdeklődéssel követte az akkori nyugati tudós- és művész világ élvonalala Kőrösi Csoma tevékenységét. Itták a szavait. Így folytatja Schopenhauer:

„Azonban nem tagadhatom az örömet, mellyel bevezető beszámolóiban több idézetet is olvashatok magából a Kangyurból, a buddhista kánonból”.

Könyvében részletezi azt a beszélgetést, amit Buddha és Bráhma folytat. Buddha kérdéseket tesz föl Brahmának: „Te teremtetted ezt a világot és a világnak ezeket a nagy fordulatait, amelyek bekövetkeztek újra és újra? Ezeket mind te idézted elő?” Mire Bráhma azt feleli: „Én semmi ilyesmit nem tettem”. Tudjuk, hogy a hinduk Brahmát tartják a teremtő istennek, aki mégis ezt mondja: „Én semmi ilyesmit nem tettem”. Ezután már Bráhma kérdezi Buddhától, hogy is volt a teremtés. Akkor Buddha elmondja neki a világ természetét, és ez Brahmát annyira meggyőzi, hogy Buddha követőjévé válik.

Ez azért nagyon érdekes, mert abban az időben Nyugaton is pontosan ez volt a nagy kérdés. Amikor a buddhizmus tanításai kezdtek ismertté válni Európában a XIX. század harmincas és

negyvenes éveiben, Schopenhauer örömmel látta a saját filozófiájával mutatott hasonlóságokat. 1818-ban befejezte *A világ mint akarat és képzet* című fő munkáját. Azt tartotta, hogy ez egy teljesen új és ezért tiszta kifejeződése ugyanannak a bölcsességnek, melyet annak idején Buddha tanított. Tehát Schopenhauer egy „élbuddhista” volt, de nem azért, mert fölvette a buddhizmust, hanem mert ő maga olyan dolgokra jött rá, melyeket Buddha tanításaként ismert fel. Attól kezdve rendkívül nyitott volt a buddhizmusra, saját magát is buddhistának nevezte. Az a meggyőződése, hogy ő egy eredeti európai buddhista, távol tartotta Schopenhauert attól, hogy részletes filozófiai összehasonlítást végezzen a saját rendszere és az általa ismert buddhista iskolák között. Számára a kapcsolat nyilvánvaló volt. Vannak nagy különbségek Schopenhauer gondolatai és a buddhizmus között, de ő szívből úgy érezte, hogy ő maga ugyanarra jött rá, mint Buddha, és amit Buddha mond, az az ő tudását csak gazdagítja. Tehát tökéletesen nyitott volt. Így írt erről:

„Ha a saját filozófiám eredményeit az igazság mércéjének venném, a buddhizmust kellene a legnagyobb vallásnak tekintenem”.

Schopenhauer csak egyike volt az akkori nyugati művész- és tudós világnak, az értelmiség élvonalának. Ott volt például Richard Wagner, akit Schopenhauer filozófiáján keresztül vonzott a buddhizmus, de már azt megelőzően is érdeklődött a keleti gondolkodás iránt. Volt egy tervezett operája, aminek a címe *Die Sieger – A győztes* volt; ez kifejezetten Buddha életét dolgozta föl. Az opera végül nem valósult meg, ám az anyagot bedolgozta más műveibe, ilyen volt például a Parsifal. Ismerünk olyan, Liszt Ferencnek írt levelet is, melyben Wagner a buddhista eszméket tárgyalja. Wagner – halála előestéjén – kifejezte kívánságát, hogy a buddhista szigetre, Ceylonra szeretne emigrálni.

Komoly mozgalom volt tehát ez, és ebben kiemelkedő része volt Kőrösi Csomának is, bár nem csak neki. Abban az időben már ömlött be a buddhizmus az európai tudatba különböző csatornákon keresztül. A déli buddhizmust mások hozták, de az északi, tibeti buddhizmus kizárólag Csomán keresztül érkezett.

Később, 1902-ben megjelent a bécsi születésű magyar Karl Eugen Neumann könyve, *A Buddha tanításai* címmel, eredeti tanítások fordításával. A könyv németül íródott, de angolul is kiadták.

Sok fontos író, akik először Schopenhauer írásai-
ban találkoztak az indiai filozófiákkal, ezt a köte-
tet nélkülözhetetlennek találta. Így Thomas Mann,
Hermann Hesse, G. B. Shaw, vagy Edmund Hus-
serl, aki az egész XX. századi európai filozófia aty-
ja, a fenomenológia megalapítója, vagy Hugo von
Hofmannsthal osztrák költő. G. B. Shaw például
ezt mondta a könyvvel kapcsolatban:

*„Kijelenthetem, hogy a buddhista kánonikus
irodalom teljes fordításának a német nép számá-
ra hozzáférhetővé tételével ugyanolyan hatalmas
szolgálatot tesz a népnek, mint a Luther Biblia
fordításának első kiadói, és remélem, hogy vállal-
kozásod illő jutalomban részesül”.*

Eget rengető szavak ezek – Luther Biblia fordí-
tásának első kiadása megrengette Európát, az egész
világot. Ő ehhez hasonlítja a buddhista iratok né-
met fordításban való megjelenését.

Husserl a következőt mondja:

*„...jelen kultúránk összeomlásának idején, ame-
lyet a felszínesség pusztít le... a világon való felül-
emelkedéshez vezető indiai útnak e megpillantása,
fontos tapasztalatot jelent”.*

Husserl teljesen a buddhizmusra alapozta fenomenológiáját. Ebből nőtt ki az egzisztencializmus és gyakorlatilag az egész XX. századi filozófia. Ez tehát egy fordulópontra volt. A nyugati világ már Csoma idejében szellemi, lelki és intellektuális válságban volt, és a válság kezdete visszavezethető egészen a felvilágosodás koráig. Jelentős intellektusok keresték a kiutat ebből a válságból, és sokan a buddhista tanításokban találtak megoldást a problémára, amikor Csoma idejében elkezdett beszűrődni a buddhizmus a nyugati tudatba. Itt azóta is kifejti a hatását, jóllehet nem buddhizmus néven. A tudósok a maguk módján földolgozták a buddhista eszméket, melyek így beépültek a szemléletbe, tudományba. A mai kortárs tudósoktól százával lehetne az idézeteket hozni arra vonatkozóan, hogy milyen fontosnak tartják a buddhizmust: napjainkban a tudomány alapjában véve már a buddhizmus által leírt szemléletváltásra épül. Ezek nyilvánvaló és tudott dolgok, amiben Csoma úttörő szerepet játszott.

Hogyan volt ő minderre képes? Csoma rendkívül letisztult és képzett szellemű ember volt, valódi bódhiszattva. Amit véghezvitt, arra csak egy bódhiszattva képes. Nem elég leveleket írni a barátainknak, vagy posztolni néhány dolgot a

Facebookon, mert nem mindegy, hogy ki ír, vagy ki posztol. Az a fontos, hogy aki teszi mindezt, annak mennyire tiszta, milyen nagy a motivációja. Csoma motivációja bódhiszattva motiváció volt.

Így van az úgynevezett vallásalapítókkal is. Jézus szellemi adottsága, letisztultsága és indíttatása, az összes lény felé mutatott elfogulatlan szeretete olyan hatalmas volt, hogy 2000 év múlva is meghatározó szellemi vezetővé teszi, hasonlóan Buddhához. Nagyon sok tanító élt már, de kevés volt, akinek a munkásságából ténylegesen valami maradandó, nagyszerű dolog született. Buddha, Jézus, Kőrösi Csoma és Milarepa maradandót alkotott. Milarepa az ezres években élt Tibetben, és a tanítását most is gyakoroljuk. Ezért mondta Láma Ngawang a következőket:

„Ahogyan Milarepa kiemelkedik az összes tibeti közül, ugyanúgy emelkedik ki Kőrösi Csoma az összes magyar közül”.

Napjainkban a buddhizmus az egész világon nagy lendülettel terjed, eszméi nagy és mélységes befolyást gyakorolnak a tudományokra és a művészetekre: csendben átalakítják szellemi és kulturális válságban lévő világunkat. Új elemet, szemléletet,

pozitív szellemet, dogmáktól mentes nyitottságot, a valóság közvetlen megismerésének lehetőségét, az egyetemes emberi értékek világosságának és melegségének gyakorlatba ültetését hozza a globalista fogyasztói társadalom embertelen, materialista világába. Ez a mi feladatunk, ez a mi dolgunk.

Kőrösi Csoma Sándor emberfeletti szorgalmát mutatja, hogy élete során mintegy húsz nyelvet sajátított el, sok ezer kilométert tett meg gyalogszerrel, és valószínűleg máig ő az egyetlen nyugati, aki a teljes tibeti buddhista kánont végigolvasta. Ez persze egy kicsit merész kitétel.

Tibetben a hagyomány szerint egy könyvnek energiája van, nem halott, papírra nyomtatott betűkből áll, de csak akkor él, ha fenntartják az energiáját. A buddhizmusban ezt az energiát úgy tartják fenn, hogy valaki, aki már megkapta az élő átadást, fölolvassa a könyvet a többieknek. Ekkor kapjuk meg az eleven, hallás általi átadást, és ha olvassuk a könyvet, akkor aktiválódik ez az energiaátadás. Ha ez nem történik meg, akkor a könyvnek nincs tovább funkciója: fel lehet rakni a könyvespolcra, és alá lehet vele támasztani a mennyezetet, hogy ne szakadjon le. Sok könyvtár ilyen célt szolgál ma is: alátámasztjuk a könyvekkel a mennyezetet.

Történt egyszer Tibetben, hogy a buddhista kánon, az említett száz kötetből álló hatalmas gyűjtemény átadási vonala csaknem kihalt. Egyetlen lámát, egyetlen szerzetest sem lehetett találni, aki valaha megkapta a teljes gyűjtemény szóbeli átadását. Kétségbeestek a tibetiek, hogy mindennek vége. Elkezdtek kutatni, keresni, míg végül találtak egy öregembert, aki azt mondta, hogy ő valamikor megkapta az átadást, egy eseményen – ezek ceremóniális átadások, aminek alkalmából nagy tömegek gyűlnek össze; ilyenkor a lámák akár hetekig, hónapokig is olvassák a szöveget. Mindenki örült, hogy megtalálták a megoldást: ez az öregember megkapta az átadást. Csakhogy kiderült, hogy a bácsi nem tudott olvasni, ezért vénember létere nekiállt és megtanult olvasni. Amikor ez megvolt, betűnként elolvasta az gyülekezetnek a teljes száz kötetet. Így megmenekült az átadás. Szerencsénk is volt, mert az öreg nem halt meg közben, áldás kísérhette végig. Ezután a tibetiek jobban vigyáztak, hogy ne kerüljenek még egyszer hasonló helyzetbe.

Tehát, ahogy már mondtuk, Tibetben is ritkaság az, ha valaki végigolvasta a buddhista kánont. A buddhizmus Csomát követő kutatói között sem sokan akadnak, akik az övéhez hasonló tudást

halmoztak fel az ő munkásságával útjára induló tibetológia tudományában.

Most pedig néhány tudós méltatása következék Kőrösi Csomáról:

A. Grünvedel, a nagy buddhista kutató mondta:

„A tibeti nyelv és irodalom tudományos kutatásának megalapozása Kőrösi Csoma Sándor, a magyar hazafi önfeláldozó tevékenységének gyümölcse volt”.

S. C. Malan, angol tudós, aki Csoma egyetlen tanítványa volt Kalkuttában, így ír:

„Csoma tette le az alapokat, mások csak ezen építettek”.

Giuseppe Tucci a következőt mondja:

„Szótára majdnem teljes egészében átment a későbbiekbe. Egyesek pusztán lemásolására szorítottak..., mások, mint Chandra Das [a híres tibeti Chandra Das-féle szótár megalkotója] – a maga egészében beillesztették saját munkájukba. S ez volt a sorsa nyelvtanának is, melyet Schmidt

németre, Foucaux franciára ültetett át s melyet most újra kiadtak, mert egy századév múltán is el kellett ismerni, hogy senkinek sem sikerült azóta sem többet, sem jobbat nyújtania”.

Ilyen alapos munkát végzett Kőrösi Csoma Sándor.

Tucci méltatta továbbá a Kangyurra, a tibeti kánon egyik részére vonatkozó munkáját:

„A tibeti kéziratgyűjtemények sovány katalógusai melyeket Beck s a Sendai és Otani egyetemek adtak ki, össze sem hasonlíthatók Csoma Kangyur elemzésével. Amazok üres cím- és névjegyzékek az övéhez képest, mely a Narthang kiadás 100 kötetében foglalt munkák magyarázatos áttekintését adja, az óriási anyag a kánon lapról-lapra való gondos áttanulmányozása alapján készült, és vázlatául szolgál a buddhizmus irodalomtörténetének”.

Dr. Piatagorski, orosz származású, Nyugaton élő kutató ezt írja:

„Kőrösi Csoma a keresztapja a tibeti tantrikus irodalom minden mai fordítójának. Az ő Kálasakra Tantráról szóló írásain keresztül ismerte meg a Nyugat első ízben Sambala mitikus országát”.

Mindezeknek köszönhetően Kőrösi Csoma Sándort nem csak Európában, hanem Ázsiában is különleges tisztelet övezte és övezi mind a mai napig. Ő volt például az első európai, akit Japánban bódhiszattvának, buddhista szentnek nyilvánítottak. Dardzsilingben látható sírja pedig a buddhizmus követőinek egyik népszerű zarándokhelyévé vált.

Ha a bódhiszattvára, a megvilágosodás útját járó, felébredt szellem hőisére gondolunk, önkéntelenül megjelenik előttünk Csoma alakja.

Csoma egész életével és munkásságával ezt testesíti meg, példát mutatva mindannyiunknak, ahogy Őszentsége a Dalai Láma mondta Taron, a Kőrösi Csoma Sándor Békesztúpa felszentelése alkalmából 1992-ben:

„Az Önök nemzetének nagy fia, Kőrösi Csoma Sándor, életével és munkásságával megmutatta, milyen nagyszerű eredményeket érhetünk el, ha kifejlesztjük magunkban az olyan magasrendű tulajdonságokat, mint a céltudatos elkötelezettség, akaraterő, kitartás, türelem és becsületes emberiség. Ha a magyar nép minden egyes tagja követi az ő példáját, és kifejleszti önmagában e nagyszerű emberi tulajdonságokat, meggyőződésem,

hogy e nemzet képes lesz sikeresen leküzdeni problémáit. Erről meg vagyok győződve, és ezért imádkozni fogok”.

Látjuk, hogy Kőrös Csoma Sándor tényleg élt, létezett, ő nem csak egy mítosz. Itt van a szemünk előtt egy magyar ember, aki mindezt véghezvitte, tudjuk, hogy hol született, a rokonai részt vettek a tari sztúpa avatásán – neki magának nem voltak gyerekei, de a testvérének voltak -: egy férfi, aki nagyon hasonlított Csomára, és a felesége, akik a Dalai Lámával is találkozhattak. Manapság sok mindent kétségbe vonnak: lehet, hogy Jézus élt, lehet, hogy nem élt, lehet, hogy Milarepa élt, lehet, hogy nem élt, ki tudja. De Kőrösi Csomáról nem lehet azt mondani, hogy nem élt. Mindenki utána tud nézni – utánanézzünk és elgondolkozunk: mi mindent vitt véghez, mire volt képes, mi mindenre volt szükség ahhoz, hogy a dolgok kellő energiával elinduljanak.

Azt mondják, hogy ha valamit látsz, vizsgál meg a forrást. Egy magyar mesében a hős egy kristálytisza patakhoz ér, inni akar belőle, de előbb azt gondolja „Megnézem a forrást”. Elindul és meg is találja a forrást: döglött kutya szájából jön a forrásvíz...

Ha a forrás tiszta, akkor minden jó. Kőrösi Csoma élő, eleven példa, akire nem csak hogy büszkék lehetünk, hanem nekünk, magyaroknak nem lenne szabad mással foglalkozni, csak őt követni - a belső ösvényt járni: feltárni legmélyebb, valódi, megvilágosodott emberi természetünket. Remélem, hogy ti is megéreztetek valamit ebből.

Irodalomjegyzék

Aradi Éva: *A fehér hunok Indiában* -

Turán, Budapest

Aradi Éva: *A hunok Indiában* - HUN-idea, Budapest

Aradi Éva: *Egy szkíta nép: a kusánok* - HUN-idea,
Budapest

Bakay Kornél: *Őstörténetünk régészeti forrásai I-III* -

László Gyula Történelmi és Kulturális Egyesület

Baktay Ervin: *A Háromszéktől a Himalájáig. Körösi
Csoma Sándor életútja* (Bp., 1942)

Baktay Ervin: *A világ tetején. Körösi Csoma Sándor
nyomdokain a nyugati Tibetbe* (Bp., 1930, 1934)

Baer, Ulrich: *The Rilke Alphabet* - Fordham Univer-
sity Press, New York

Benkő Mihály: *A torgaji madiarok* - Timp, Budapest

Benkő Mihály: *Julianus nyomdokain Ázsiában* -
Timp, Budapest

Benkő Mihály: *Nomád világ Belső Ázsiában* - Timp,
Budapest

Beru Khjence Rinpoce: *Az együttérzés és a böl-
csesség belső ösvénye* - Buddhista Meditáció
Központ, Budapest-Tar

Blaskovich Lajos: *Őshaza és Körösi Csoma Sándor
célja* - Stádium, Budapest

- Bodhi, Bhikku: *A nézetek mindent felölelő hálója* – Orient Press, Budapest
- Csáji László Koppány: *Tündérek kihalófélben 1-3* – Napkút, Budapest
- Csáji László Koppány: *A sztyeppei civilizáció és a magyarság* – Napkút, Budapest
- Csáji László Koppány: *Dzsánkri* – Masszi, Budapest
- Csáji László Koppány: *Közép- és Belső-Ázsia története I-II – előadások*, Karma Dordzse Ling, Budapest
- Cser – Darai: *Magyar folytonosság a Kárpát-medencében* – Fríg
- Csetri Elek: *Kőrösi Csoma Sándor* (Bukarest, 1984)
- Csetri Elek: *Kőrösi Csoma Sándor indulása* (Bukarest, 1979)
- Csögyam Trungpa: *Sambhala* – Édesvíz, Budapest
- Csöpel Láma: *A rejtett arc* – Buddhista Meditáció Központ, Budapest-Tar
- Csöpel Láma: *A szittyia virtus* – Buddhista Meditáció Központ, Budapest-Tar
- Csöpel Láma: *Hogyan teremtyük a világot?!* – Buddhista Meditáció Központ, Budapest-Tar
- Csöpel Láma: *Igazmondó tükör* – Buddhista Meditáció Központ, Budapest-Tar
- Csöpel Láma: *Jézus feltámadása és a szivárványtest* – Buddhista Meditáció Központ, Budapest-Tar

- Csöpel Láma: *Karma és újraszületés* – Buddhista Meditáció Központ, Budapest-Tar
- Csöpel Láma: *Tett, ok és gyümölcs* – Buddhista Meditáció Központ, Budapest-Tar
- Csöpel Láma, Kovács Imre: *Titkos tanítások magyar mesékben* – Belső Ösvény, Budapest
- Csöpel Láma: *Szkiták és hunok a Buddhák ősi útján I-II* – Buddhista Meditáció Központ, Budapest-Tar
- Dalai Lama: *The Universe in a Single Atom* – Abacus
- Diemberger, Maria Antonia Sironi: *Tibet* – Gabo
- Ermakov, Dmitry: *Bo and Bön* – Vajra Publications, Kathmandu
- Érdy Miklós: *A hun lovastemetkezések* – Budapest
- Fa-hsien: *A Record of Buddhistic Kingdoms* – internet
- Halkias, Georgios T.: *When the Greeks Converted the Buddha: Asymmetrical Transfers of Knowledge in Indo-Greek Cultures* – Brill Publishers
- Hetényi Ernő: *Kőrösi Csoma Sándor dokumentáció.* Budapest 1982, ISBN 9789630006385
- Jakabos Ödön: *Indiai útinapló* (Bukarest, 1983)
- Kingsley, Peter: *A Story Waiting to Pierce You* – The Golden Sufi Center, California
- Kőrösi Csoma Sándor: *Buddha élete és tanításai* – Filum, Budapest

- Kuzminski, Adrian: *Pyrrhonism: How the Ancient Greeks Reinvented Buddhism* -
Lexington Books
- Le Calloc'h, Bernard: *Új adatok Körösi Csoma Sándorról* (1998)
- Littleton, C. Scott - Malcor, Linda A.: *Szkítiától Camelotig* - Nyíregyháza
- McEvelley, Thomas: "Pyrrhonism and Madhyamaka."
In *Philosophy East and West* 32, no. 1,
January 1982.
- McEvelley, Thomas: *The Shape of Ancient Thought: Comparative Studies in Greek and Indian Philosophies* - Allworth Press, New York
- Miklós Pál: *A tunhuangi Ezer Buddha Barlangtemplomok* - Magyar Helikon
- Obrusánszky Borbála: *A hunok öröksége* - előadás sorozat, Karmapa Kulturális és Meditáció Központ, Budapest
- Obrusánszky Borbála: *Szkíta-hun régmúltból székel-magyar jövő* - Koronás Kerecsen
- Obrusánszky Borbála: *Szkíta-magyar múltunk raggogása* - Koronás Kerecsen
- Ramble, Charles: *The Deer as a Structuring Principle in Certain Bonpo Rituals*
- Reynolds, John: *Buddhism in Central-Asia* - előadás - Karma Dordzse Ling, Budapest

- Schopenhauer, Arthur: *The World as Will and Representation* - Dover, vol. 2. p. 169
- Sima Qian: *A hunok legkorábbi története. A Shi Ji 110. kötete* - Magyar Ház
- Stein Aurél: *Ázsia halott szívében* - Helikon, Budapest
- Strassler, Robert B.: *The Landmark Herodotus* - Anchor Books
- Szögyal Rinpoce: *Tibeti könyv életről, halálról* - Magyar Könyvklub
- Talbot Rice, Tamara: *Ancient Arts of Central Asia* - Thames and Hudson, London
- Terdzsüman, Mahmud: *A magyarok története, Tárih-i Üngürüsz* - Cleveland
- Terjék József: *Emlékek Körösi Csoma Sándorról* (Budapest, 1984)
- Terjék József, szerk.: *Körösi Csoma dokumentumok az Akadémiai Könyvtár gyűjteményeiben. Keleti Tanulmányok = Oriental Studies (1)*. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, Budapest, 1976.
- Trungpa, Chögyam: *The Myth of Freedom* - Shambala, Boston & London
- Trungpa, Chögyam, Fremantle, Francesca: *The Tibetan Book of the Dead*

- Zágoni Jenő: *Kőrösi Csoma Sándor bibliográfia*
(Bukarest, 1984)
- A Comparison of Three Texts for Summoning Good Fortune (g.yang)* - internet
- A Nap gyermekei, nartok – Jász-alán hősmondák* -
Püski, Budapest
- Crystal Mirror VI-VII* - Dharma Publishing,
Berkeley
- Kőrösi Csoma Sándor Emlékkönyv* (Csomakőrös,
1992)
- Kőrösi Csoma Sándor Emlékpark* - Buddhista Medi-
táció Központ, Budapest-Tar
- Kőrösi Csoma Sándor levelesládája* (1984)
- Kőrösi Csoma Sándor nyomdokain* (Csomakőrös,
1993)
- The Teachings of Buddha* - Bukkyó Dendó Kyókai,
Tokyo

Szépirodalom

- Baktay Ervin: *A messzeségek vándora* (Bp., 1934,
1960)
- Cholnoky László: *Kőrösi Csoma Sándor: (Életre-
gény.)* Budapest 1940, Athenaeum, 287

- Dávid Antal: *A szolgadiák (Körösi Csoma Sándor ifjúkora)* [Életrajzi regény] Budapest 1983, Móra K., 201 p., ill.
- Korda István: *A nagy út. Körösi Csoma Sándor életregénye.* (Ill. Árkossy István.) Bukarest 1978, Kriterion, 320 p.
- Kubassek János: *A Himalája magyar remetéje. Körösi Csoma Sándor életútja kortörténeti és földrajzi háttérrel.* Budapest 1999, M. Őstört. Kut. és K. Kft., 263 p., [24] t.
- Le Calloc'h, Bernard: *Körösi Csoma Sándor útinaplója.*, Ford. Ötvös Lajos. Budapest 2000, Püski, 143 p.
- Müllner András: *Körösi Csoma Sándor* Budapest, JAK - Kijárat Kiadó, 2000.
- Szilágyi Ferenc: *„bölcsőjét kereste a magyarnak...”* (Jav., bőv. kiad.) Budapest 1992, Orient Press, 235 p., ill.
- Szilágyi Ferenc: *Így élt Körösi Csoma Sándor.* (2. kiad.) Budapest 1984, Móra K., 211 p., ill. (Így élt...)

A Magyarországi Karma Kagyüpa Buddhista Közösség a Belső Ösvény élő hagyományát gyakorlók közössége. Az ezer éves tibeti Karma Kagyüpa hagyomány szellemi elődein keresztül Buddha óta – azaz 2500 éve – töretlen vonalban őrzi a belső ösvény áldását és tanításait, amelyeket mestertől tanítványig ad át. E vonalat képviseli és adja át közvetlenül közösségünk alapítója és szellemi vezetője, a tibeti születésű Dordzse Lopön Láma Ngawang Rinpoce, valamint magyar tanítványa, Tiszteletreméltó Láma Csöpel.

Arra törekszünk, hogy a szellemi-lelki fejlődés hiteles, gyakorlati ösvényének megtalálásában segítséget nyújtsunk nemcsak a buddhistáknak, hanem minden érdeklődőnek vallási elkötelezettségtől függetlenül. E munkánkban a több ezer éves

buddhista szellemi hagyomány tapasztalataira támaszkodunk. A tanítások eredeti tisztaságukat megtartva, közvetlenül a mai emberhez szólnak, egyszerű és érthető mai nyelven tárják elénk a megvilágosult mesterek személyes tapasztalatából merített mélységes lélektani felismeréseinek kimeríthetetlen gazdagságát, és biztos útmutatással szolgálnak a belső fejlődés gyümölcsöző útját keresőknek.

Közösségünkhöz hét meditáció központ tartozik, ahol rendszeres meditációkat, szertartásokat, tanításokat, tanfolyamokat és meditáció elvonulásokat tartunk.

Karma Ratna Dargye Ling – Tar, Nógrád megye
Karma Dordzse Ling – Budapest III., Csillaghegy,
Hunyadi u. 45.

Karmapa Kulturális és Meditáció Központ
Karma Sedrup Dargye Ling – Budapest VIII.,
Baross u. 80.

Karma Döndrup Ling – Pécs
Karma Dargye Ling – Szentes
Karma Sedrup Csö Ling – Kézdivásárhely
Karma Sedrup Csökor Ling – Szentendre

Kőrösi Csoma Sándor Emlékpark

Kőrösi Csoma Sándort egyházunk megvilágosultként tiszteli, és az általa megnyitott utat követi. Közösségünk fontos feladatának tartja Kőrösi Csoma Sándor szellemi örökségének fenn tartását és gyakorlását, ezért tiszteletére a Tiszta Fény Alapítványon keresztül a nagy nyilvánosság számára kegyhelyet tart fenn a Meditáció Központ területén Taron (Nógrád megyében), ahol 1992-ben felépítettük a Kőrösi Csoma Sándor emlékére emelt kegyeleti emlékművet, a Békesztúpát. A sztúpát Őszentége a Dalai Láma szentelte fel, és a világvallások képviselői is megáldották. Ez a sztúpa azért épült, hogy a békét, a boldogságot és a jólétet megteremtse és megszilárdítsa a világ minden lényé számára.

1995-ben ugyanitt létrehoztuk a Kőrösi Csoma Sándor Emlékparkot, majd az egyház és az alapítvány számára felajánlott SZJA 1%-okból Csoma életét és munkásságát bemutató Emlékpavilont építettünk, amely minden nap díjmentesen megtekinthető a Békesztúpával egyetemben. E kegyhely óriási látogatottságnak örvend, és ősi kultúránk tisztelőinek, valamint a békeszerető embereknek valóságos zarándokhelyévé vált.

Szabadító Buddha Anya Templom
Jangpacsen Európa - Tar

Meditáció Központunkban rendszeres meditációkat, szertartásokat, tanításokat, tanfolyamokat és meditáció elvonulásokat (lelki gyakorlatot) tartunk. Közösségünk rendezvényein és munkájában bárki részt vehet a neki tetsző módon és ideig.

Tara Teaház, India Könyv- és Ajándékbolt
3073 Tar, Buddhista Meditáció Központ

A Kőrösi Csoma Sándor Emléparkban található a Tara Teaház, ahol az ajándékbolt mellett frissítővel és egy kis ennivalóval is szolgálhatunk azoknak, akik ellátogatnak hozzánk. Reméljük, hogy ezzel sikerül még kényelmesebbé tenni az ottlétet kedves vendégeinknek.

Karmapa Kulturális és Meditáció Központ -
Budapest

Pema Teaház, Könyv- és Ajándékbolt

1082 Budapest, Baross u. 80. (22-es kapucsengő)

HOGYAN ÓVJUK A DHARMA KÖNYVEKET

A dharma könyvek Buddha tanításait tartalmazzák; rendelkeznek az alacsony újjászületéstől védő erővel és képesek megmutatni a szabadulás útját. Ezért tisztelettel kezeljük őket – ne kerüljenek a földre, illetve olyan helyre, amin ülnek vagy járnak, és ne lépjük át őket! Szállítás esetén legyenek betakarva és védve, és tartsuk mindig magas, tiszta helyen, elkülönítve más „világi” dolgoktól! Más tárgyakat ne helyezünk rájuk, még dharma tárgyakat sem, mint pl. buddhaszobrot, képet, olvasót, dordzsét, csengőt! Nyálazott ujjal lapozni nem illendő, és negatív karmát teremt.

Ha dharma könyvektől és dolgoktól meg akarunk szabadulni, ne dobjuk őket szemétként, hanem égessük el gondosan és figyelmesen! Amikor dharma szövegeket égetünk el, helyénvaló dolog először imát vagy mantrát mondani, pl.: OM AH HUNG, majd vizualizáljuk, hogy az elégetendő szöveg betűi beolvadnak az AH szótagba, és az AH szótag belénk olvad. Ezután égetjük el a szöveget.

E szempontokat vegyük figyelembe a dharma kegytárgyakkal és más vallások szövegeivel, illetve kegytárgyaival kapcsolatban is.